

Prologas

1987 m. spalvis

Koros mama visada sakydavo, kad vėjas įaudrina vaikus taip, jog net ramiausieji po žaidimų lauke pareina pašėlę. Dabar ir Kora jaučia tą patį nerimastingumą. Lauke vėjo gūšiai už namo lenkia egles, veržiasi skersgatviu ir tranko vartelius. Viduje taip pat siaučia nerimas. Nes rytoj – jei rytas ateis, jei audra nurims – Kora užregistruos savo sūnaus vardą. O gal – ir tai yra tikroji jos baimė – ji oficialiai įtvirtins, kuo jis taps.

Korai niekada nepatiko vardas Gordonas. Jo pradžia – tarsi skilimo garsas, primenantis trūkinėjančius karamelinius saldinius, o pabaiga – lyg trenksmas, tarsi kas numestų sportinį krepšį. Gordonas. Tačiau dar didesnę nerimą jai kelia tai, kad dabar ji turi įlieti visą savo sūnaus gerumą į šio vardo formą, tikėdamasi, jog jis bus gana stiprus atrasti savo paties pavidalą. Mat Gordonas – tai vardas, jos vyro šeimoje perduodamas iš kartos į kartą, tarsi kitaip nė negalėtų būti. Vis dėlto tai neatbaido jos nuo vidinių ginčų su savimi, ji vis svarsto, kaip dažnai žmogaus vardas gali pakreipti jo gyvenimo kelią. Amelija Erhart¹. Broliai Liumjerai². Praėjusią savaitę ji pastebėjo ant vyro naktinio staliuko gulinčią knygą – „Klinikinė neurologija“, autorius lordas Volteris Raselas Breinas³.

– Ar tau tai neatrodo keista? – paklausė ji.

– Sutapimas, – atsakė Gordonas. – Nors nepatikėtum, kiek yra urologų pavarde Bernsas, Koksas ar Bolas⁴. Ir, beje, ortopedijoje gana dažna pavardė Legas⁵.

Ar nematai pavojaus? – norėjo pasakyti ji. – *Ar nesupranti, kad jei pavadinšime sūnų Gordonu, jis gali tapti tokiu pat kaip tu?* Bet ji negalėjo. Nes tai ir buvo esmė.

Ji priglaudžia sulenktą pirštą kūdikiui prie šilto skruosto, tarsi jo oda galėtų perduoti kokią gyvybiškai svarbią žinią. Ko jis nori. Kuo galėtų būti. Tačiau nespėjus nieko pajusti, kažkas trenkiasi į galinę namo sieną – garsas ir girdimas, ir juntamas. Ji stipriau priglaudžia kūdikį, kai lauke įsižiebia judesio žibintas, apšviesdamas banguojančius eglių siluetus. Didžiuliai ir grėsmingi, jie lyg atsitraukia, o tada vėl išskyla. Ji girdi, kaip Gordonas išeina iš gretimo kambario ir nudunda laiptais, įsivaizduoja jį su pižama žengiantį per tamsią svetainę link terasos durų, stovintį prožektoriaus šviesoje, prisimerkusį be kontaktinių lęšių, bandantį įžiūrėti, kas čia ne taip. Ji regi jį sumenkusį grėsmingų medžių šešėlyje, audros didybėje.

Po kelių minučių jis atidaro vaikų kambario duris, ir Kora pajunta šalto oro gūšį, tarsi šis būtų prilipęs prie drabužių ir atsekęs paskui jį laiptais.

– Tai tik laistytuvas, – sako jis. – Grįžk į lovą.

– Netrukus ateisiu, – taria ji.

Bet ji nenori palikti kūdikio vieno, todėl leidžia jam toliau miegoti, sunkią galvelę atrėmus jai į ranką, kol audros garsai skaičiuoja minutes nakties, pamažu virstančios diena.

Gordonas telefonu kalbasi su bendradarbiu, jau esančiu gydytojo kabinete. Kora nugirsta, kaip jie aptaria, jog vakarykštė orų prognozė neperspėjo apie artėjančią audrą, tada apie tai, kad kai kurie vizitai gali būti atšaukti, o darbuotojai gali neatvykti į darbą. Ji ruošia pusryčius viena ranka, kita laikydama kūdikį, padeda Majai nustatyti vietinę radijo stotį, kad išgirstų, kurios mokyklos šiandien bus uždarytos dėl audros padarytos žalos. Majos mokykla paminima maždaug per vidurį nepažįstamų pradinių mokyklų sąrašo ir dukra patenkinta šypteli, nebyliai pakelia nykštį, bet greitai nuleidžia, į kambarį įžengus tėvui.

Prieš išeidamas jis pasiima skrebutį ir taria:

– Sekmadienį atvažiuoja mano tėvai. Šiandien būtinai nueik į civilinės metrikacijos skyrių. – Du teiginiai, išdėstyti paeiliui, tarsi vienas pateisintų kitą. – Ir neik per parką, – priduria.

Iškrypėliai, žmogžudžiai, o šiandien dar ir medžiai, vis dar galintys nuvirsti.

Jų gatvės namai su gipso kolonomis, imituojančiomis didybę, priekiniai sodeliai apsodinti tvarkingais žemais krūmeliais, stebimais vienodų tuščių langų. Išėjus į lauką audros žymių beveik nematyti. Tačiau už akligatvio kraštovaizdis atrodo taip pat keistai nerealus, kaip būna išėjus iš kino salės į dienos šviesą. Medžiai pasvirę keistais kampais. Išlaužtos tvorų lentos – tarsi kvietimas užėiti į galinį kiemą. Ant šaligatvio guli sukamoji skalbinių džiovyklė. Už kelių namų ant gyvatvorės užkibę vyriški marškiniai, vis dar su segtukais ant pečių. Majos akys laksto į visas puses, tarsi jų miestas staiga būtų tapęs galvosūkiu „Rask skirtumus“.

Jos eina parko pakraščiu, stumdamos vežimėlį aplink nukritusias šakas, stabteli pasižiūrėti į didžiulį ažuolo šaknų raizginį, aptekusį purvo gumulais. Maja pritupia išvirtusio medžio duobėje.

– Tik neišsitepk palto, – sako Kora.

Tai jo žodžiai. Jos pačios pirmas impulsas būtų paskatinti Mają atsigulti, įkvėpti sodraus, muskusinio žemės kvapo, įsivaizduoti save kaip lapės jauniklį, susirietusį nuo nosies iki uodegos. Dukrai devyneri, netrukus laikys save per didelę taip elgtis.

Maja atsistoja ir nusivalo paltą. Prie perėjos, kur šalia kelio guli nulaužtas mirksintis geltonas švyturys, jos laukia, kol automobiliai sustos. Maja pažvelgia į vežimėlį ir klausia:

– O kodėl aš neturiu tavo vardo, jei jis turės tėčio?

Kora kilsteli ranką dėkodama vairuotojui.

– Vis dėlto turi, tiesiog niekas apie tai nežino, – atsako, kai jiedvi žengia per perėją. – Maja reiškia *motina*. Parodysiu tau kūdikių vardų knygoje, kai grįšime namo.

- Tikrai? - Kora nustemba, kad tai šitaip pradžiugina jos dukrą. - Tai kodėl jo nepavadinam vardu, kuris reikštų *tėtis*?

Kora pasižiūri į kūdikį, kurio apskritas kaip mėnulis veidelis kyšo iš per didelio žieminio kombinezono. Ji akimirką stabteli ir pasilenkia prie jo talku kvepiančio kokono. Jūdviejų žvilgsniams susitikus, jo blakstienos džiugiai suvirpa, o suvystytos galūnės ima pašėlusiai maskatuoti. Jis ne Gordonas. Ji sumirksi *Aš tavo myliu* ir atsitiesia.

- Žinai, iš tiesų ieškojau, kurie vardai reiškia *tėvas*, ir man patiko Džulianas - *dangaus tėvas*.

Korai tai reiškia pranokti ilgą sudėtingų žemiškų tėvų liniją, ir kurį laiką ji svarstė, ar Gordonas galėtų nusileisti dėl šio vardo. Jei jame slypi tėvo prasmė ir šiuo vardu vis tiek būtų pagerbtas Gordonas, argi tai ne beveik tas pats? Bet vieną vakarą anksčiau grįžęs namo, ant sofos radęs atverstą vardų knygą, jis paėmė ją ir trumpai pavartė. *Tai mergaičių vardams, nepamiršk, Kora. Berniukui turime Gordoną*. O kai jis pliaukštelėjęs užvertė knygą ir padėjo atgal į lentyną, mintis apie pokalbį buvo savaime atidėta.

- Man patinka Džulianas, - sako Maja.

- Ir man. Bet kaip *tu* jį pavadintum? - klausia Kora. - Jei galėtum rinktis kokį tik nori vardą?

- Naaa, - pradeda Maja, ir iš to, kaip ištęsia žodį, Kora supranta, kad ji jau apie tai galvojo. - Tai ne visai įprastas vardas, bet man patinka Lokys.

- Lokys? - šypsodamasi perklausia Kora.

- Taip. Lokiukas skamba švelniai, mielai ir draugiškai, - sako Maja atgniauždama ir vėl sugniauždama pirštus, tarsi rankose šiugždintų saldumą. - O Lokys yra drąsus ir stiprus.

Kora pažvelgia į kūdikį ir įsivaizduoja jį esant štai tokį. Nori, kad jis toks ir būtų.

Arčiau miesto centro jau pradėti valymo darbai. Du vyrai grandininiais pjūklais pjausto nuvirtusias liepas, kad būtų galima išgabenti, šaligatvio medžių duobėse palikdami tik nuskrostus kelmus.

Maja droviai pamojuoja mažai šviesiaplaukei mergaitei, šios pasisveikinimą nustelbia technikos triukšmas. Joms praėjus, Korai pasako:

- Tai Džesmina. Iš baletu.

- Ak, taip. Jos vyresnė sesuo šoka...

- „Sadler Swells“⁶, - klaidingai ištaria Maja. - Bet noriu paklausti, - grįžta prie ankstesnio pokalbio, Korai nespėjus jos pataisyti. Ji įkvepia, tarsi ketintų užduoti draudžiamą klausimą, ir taria: - Kodėl tai svarbu? Turiu omeny tėtį. Kad būtų toks pat vardas.

Kora nori pasakyti, kad tai svarbu, nes kartais dideli vyrai jaučiasi maži. Nes kai kurie žmonės - kaip Gordonas tėvas - keliauja per gyvenimą tikėdami, jog yra tobuli, todėl jų vaikai ir vaikų vaikai turi būti pavadinti jų vardu. Nes kartais jų noras įtikti ankstesnėms kartoms yra stipresnis už poreikį mylėti ateities kartas. Korai tai panašu į mušimą sau į krūtinę, genties apeigas. Tačiau ji nesako to Majai. Ši ir taip gana pastabi. Rytą po nesutarimo, kad ir kaip tyliai Kora stengtųsi tai iškęsti, Maja

susirasdavo ją prie virtuvės plautuvės, apglėbdavo savo liaunomis rankomis per liemenį ir tardavo: „Mano miela mamytė“, prisiglaudusi skruostu Korai prie nugaros. Tokiomis akimirkomis Korą nusmelkia ir užuojauta, ir liūdesys. O kartą pajuto drėgmę ant suknelės nugaros, ten, kur prieš akimirką buvo Majos veidas.

– Kai kuriems žmonėms labai svarbu tradicijos, – tepasako ji.

– Bet turėti savo vardą irgi svarbu. Kartais. Gal net ir tėčiui būtų patikę turėti savo vardą.

Kora atitraukia ranką nuo vežimėlio ir apkabina Mają per pečius.

– Išmintinga mergaitė.

Ji vėl susimąsto, ar elgiasi teisingai. Ar apskritai ką nors daro teisingai. Ar net pačiam Gordonui teisinga tęsti šią tradiciją. Galbūt sutikdamas gyventi savo tėvo ir senelio šešėlyje tik pratęsi tą panašumą ir padidini sau tenkantį naštos svorį. Gal pavadinęs savo vaiką kitaip išlaisvintum jį. Ne iš karto, bet ilginiui.

O Maja? Argi ji nemoko savo dukters, kad išsaugoti ramybę yra svarbiau nei pasielgti tinkamai? Kora svarsto, ką Maja galvoja apie ją, sutikusią duoti broliui vardą, kuris susies jį su ištisomis dominuojančių vyrų kartomis. Ir jai topteli, kad nors Majos vardas iš pradžių buvo tylus jūdviejų ryšio ženklas, atskleisdama jo prasmę, ji galbūt taip pat užkrovė dukrai naštą. Galbūt netyčia perdavė žinią, kad jų gyvenimams lemta eiti ta pačia kryptimi, nors jos tikroji viltis – kad vaikai žengtų savo keliu.

1 Amelia Mary Earhart (1897–1937) – rašytoja, aktyvistė, aviatorė. 1927 m. tapo pirmąja moterimi, perskridusia Atlanto vandenyną. (*Čia ir kitur – vert. past.*)

2 Auguste Lumière (1862–1954) ir Louis Lumière (1864–1948) – kino pradininkai.

3 *Brain* (angl.) – smegenys.

4 Žaismingos pavardžių reikšmės anglų kalba: *Burns* asocijuojasi su deginimu, perštėjimu, *Cox* skamba kaip *cocks*, *Ball* kaip *balls*, abu žodžiai susiję su vyriška anatomija.

5 *Leg* (angl.) – koja.

6 „Sadler’s Wells“ – garsus teatras Londone.